

**GEORGE ORWELL**

**HAYVAN ÇİFTLİĞİ**

**roman**

**İngilizceden Çeviren: Sena Toksoy Danacı**

**BİLGİ YAYINEVİ**



# Birinci Bölüm

Manor Çiftliği'nin sahibi Bay Jones o gece de kümesi kilitlemiş ama çok sarhoş olduğu için tavukların girip çıktığı küçük delikleri kapatmayı unutmuştu. Yalpalaya yalpalaya yürüyerek avluyu geçerken, elindeki fenerin ışığı bir o yana bir bu yana sallanıyordu. Arka kapıda ayağındaki çizmeleri fırlatıp attı, mutfaktaki fıçıdan son bir bardak bira doldurup içti ve yukarı çıkıp yatağına gitti. Bayan Jones horlamaya başlamıştı bile.

Yatak odasının ışığı söner sönmez çiftlikteki tüm binalarda bir hareketlilik başladı. Ödüllü beyaz bir erkek domuz olan Koca Reis'in önceki gece tuhaf bir rüya gördüğü, bunu tüm hayvanlarla paylaşmak istediği gün içinde duyulmuştu. Bay Jones uyur uyumaz herkesin büyük ahırda toplanması kararlaştırılmıştı. Koca Reis'e (yarışmaya Willingdon Güzeli adıyla katılmıştı ama artık herkes ona Koca Reis diyordu) çiftlikte o kadar büyük bir saygı duyulurdu ki anlatacaklarını dinlemek için tüm hayvanlar bir saatlik uykularından feragat etmeye razıydı.

Reis, büyük ahırın bir köşesinde, kirişe asılmış bir fenerin aydınlattığı platformun üzerindeki saman yatağına çoktan kurulmuştu. On iki yaşındaydı ve son zamanlarda epey şişmanlamıştı. Uzun ve sivri köpek dişleri hiç kesilmemiş olmasına rağmen, bilge ve müşfik görünüşüyle hâlâ görkemli bir domuzdu.

Çok geçmeden tüm hayvanlar gelmeye ve arzu ettikleri şekilde yerleşmeye başladılar. Önce Bluebell, Jessie ve Pincher adlı üç köpek geldi. Onları platformun hemen önündeki samanlara yerleşen domuzlar izledi. Tavuklar pencere pervazlarına tünemmiş, güvercinler çatı kirişlerine konmuş, koyunlar ve inekler ise domuzların arkasına uzanıp geniş getirmeye başlamıştı. Boxer ve Clover adlı iki yük atı birlikte, oldukça yavaş adımlarla içeri girdi. Samanların arasına gizlenmiş küçük hayvanlar varsa diye ezmek için kıllı, devasa toynaklarıyla yere büyük bir dikkatle, usulca basıyorlardı. Clover orta yaşına yaklaşmış iriyarı, anaç bir kısraktı. Dördüncü tayını dünyaya getirdikten sonra bir daha asla eski formuna kavuşamamıştı. Boxer ise neredeyse iki metre yüksekliğinde, iki beygir gücünde devasa bir hayvandı. Alnından burnuna kadar uzanan beyaz çizgi yüzüne şapşal bir ifade katıyordu. Aslında çok da zeki olduğu söylenemezdi ama güvenilirliği ve muazzam çalışkanlığıyla herkesin saygısını kazanmıştı. Atların arkasından beyaz keçi Muriel ve eşek Benjamin geldi. Benjamin çiftlikteki en yaşlı ve en huysuz hayvandı. Kırk yılda bir konuşur, konuştuğunda da genellikle şikâyet ederdi, “Tanrı bana sinekleri kovayım diye kuyruk vermiş ama sinekler olmasaydı kuyruğa da gerek kalmazdı” diye söylenirdi. Çiftlikteki hayvanlar arasında tek gülmeyen oydu. Neden gülmediğini soranlara gülünecek hiçbir şey olmadığını söylerdi. Ancak açıkça söylemese de Boxer’a çok düşküncü. İkiisi hemen hemen her pazar, bahçenin arkasındaki küçük çayırda yan yana, hiç konuşmadan otarlardı.

İki at daha yeni uzanmıştı ki, ahıra annelerini kaybetmiş bir grup ördek yavrusu cıvıdayarak girdi, üzerlerine basılıp ezilmeyecekleri bir yer bulmak için dolaşıp duruyorlardı. Clover, yavru ördekler için devasa ön ayağıyla bir nevi duvar yaptı ve yavru bu duvarın içine yerleşip hemen uykuya daldılar.

Son anda Bay Jones'un iki tekerlekli arabasını çeken aptal, güzel beyaz kısrak Mollie, ağzında bir parça şeker çiğneye çiğneye, zarif bir şekilde içeri girdi. Ön taraflarda bir yere kurularak dikkat çekmeyi umarak kırmızı kurdelelerle örölmüş beyaz yelesini sallamaya başladı. En son, her zamanki gibi en sıcak yeri bulmak için etrafına bakınan kedi geldi, sonunda Boxer ile Clover'ın arasına kuruldu ve Reis'in konuşması boyunca tek bir kelimeyi bile dinlemeksizin, halinden memnun bir şekilde mır-layıp durdu.

Artık arka kapının arkasındaki tünekte uyuyan evcil kuzgun Moses hariç bütün hayvanlar ahırda yerini almıştı. Reis, herkesin güzelce yerleştiğini ve pür dikkat beklediğini görünce boğazını temizleyip konuşmasına başladı:

"Yoldaşlar, dün gece gördüğüm tuhaf rüyayı zaten duymuşsunuzdur. Gerçi rüyadan birazdan bahsedeceğim. Evvela size söyleyeceğim başka bir şey var. Yoldaşlarım, birlikte geçireceğimiz çok fazla zamanımın kaldığını düşünmüyorum ve ölmeden önce şimdiye kadar edindiğim bilgeliği sizinle paylaşmayı bir görev biliyorum. Uzun bir hayatım oldu. Ahırımda tek başıma yatarken düşünmek için de çok zamanım vardı. Bu dünyadaki hayatı her hayvan kadar iyi kavradım da diyebilirim. Sizinle konuşmak istediğim konu da bu.

Yoldaşlarım, bizimki nasıl bir hayattır? Kabul edelim: Bizimki sefil, meşakkatli ve kısa bir hayat. Doğarız, yalnızca hayatta kalabileceğimiz kadar yiyecek verilir bize, her şeye rağmen hayatta kalabilenlerimiz de gücünün son zerresine kadar zorla çalıştırılır. Ancak işe yaramaz hale gelir gelmez de, anında korkunç ve acımasız bir şekilde katlediliriz. İngiltere'de yaşayan, bir yaşından büyük hiçbir hayvan mutluluk ya da dinlenme nedir bilmez. İngiltere'de yaşayan hiçbir hayvan özgür değildir.

Bir hayvanın hayatı sefalet ve kölelikten ibarettir. Bu, gerçeğin ta kendisidir.

Peki, doğanın düzeni bu mudur? Çorak topraklarda yaşadığımız için mi düzgün bir hayatımız yok? Hayır, yoldaşlarım, binlerce kez hayır! İngiltere'nin toprakları da verimli, iklimi de güzel, bu ülkedeki hayvanlardan çok daha fazlasına yetecek bol bol yiyecek çıkar buradan. Yalnızca bizim çiftlik, bir düzine atı, yirmi ineği ve yüzlerce koyunu tek başına beslerdi, hepsi de hayal bile edemeyeceğiniz kadar rahat ve onurlu bir yaşam sürerdi. Peki, biz niye hâlâ bu sefil koşullarda yaşıyoruz? Çünkü emeğimizin neredeyse tamamı insanoğlu tarafından çalınıyor da ondan. İşte, yoldaşlarım, tüm problemlerimizin yanıtı bu. Tek bir kelimeyle özetleyeyim: İnsan. İnsan bizim tek gerçek düşmanımızdır. Resimden insanı çıkardığınızda açlığın da, fazla çalışmanın da asıl sebebi sonsuza dek yok olacaktır.

Üretmeden tüketen tek canlı insandır. Süt vermez, yumurtlamaz, pulluğu çekecek kadar güçlü değildir, tavşan yakalayacak kadar hızlı koşamaz. Fakat yine de tüm hayvanların efendisidir. Onları çalıştırıp açlıktan ölmeyecek kadar besler ve geri kalanını kendisine ayırır. Toprak bizim alın terimizle sürülür, bizim tezeğimizle gübrelenir ama yine de çıplak kalan bizleriz. Hemen önümdeki siz inekler, geçtiğimiz yıl kaç bin litre süt verdiniz? Peki, güçlü buzağılarınızın hakkı olan süte ne oldu? Sütünüzün her bir damlası düşmanlarımızın boğazından aşağı indi. Peki ya siz tavuklar, geçen yıl kaç tane yumurta yumurtladınız, bu yumurtaların kaç tane tavuğa dönüştü? Zaten gerisi de Jones ve adamları para kazansın diye pazarda satıldı. Ve sen, Clover, doğurduğun o dört taya ne oldu, yaşlandığında sana destek olup seni rahata erdirecek tayların nerede? Her biri bir yaşına geldiğinde satılıp gitti; onları bir daha asla göremeyecek-

sin. Peki, dört doğumun ve tarlalardaki alın terinin karşılığında azıcık yem ve bir ahırdan başka ne aldın?

Sefil hayatlarımıza rağmen doğal bir şekilde ölmemize bile izin verilmiyor. Ben şanslı olan birkaç hayvandan biri olduğum için kendi adıma şikâyet etmiyorum. On iki yaşındayım ve dört yüzün üzerinde yavrum oldu. Bir domuz için bu gayet doğal. Ama hiçbir hayvan o zalim bıçaktan kaçamaz. Karşımda oturan siz genç domuzcuklar, hepiniz bir yıla kalmadan çığlık ata ata bıçak altında öleceksiniz. Hepimizi bekleyen korkunç son bu; inekleri, domuzları, tavukları, koyunları, hepimizi. Atların ve köpeklerin bile sonu daha iyi değil. Sen, Boxer, o büyük kasların gücünü yitirmeye başladığı gün, Jones seni yaşlı atları alan adamın tekine satacak. O herif de senin boğazını kesip etini tazılara yem yapmak için haşlayacak. Köpekler ise yaşlanıp dişleri dökülünce, Jones boyunlarına bir tuğla bağlayıp onları en yakın gölette boğacak.

O halde yoldaşlar, hayatımızdaki tüm kötülüklerin insanoğlunun zulmünden kaynaklandığı çok açık değil mi? Ancak insanoğlundan kurtulursak emeğimizin karşılığı bizim olur. Bir gecede refaha ve özgürlüğe sahip olabiliriz. O zaman ne yapmalıyız? Elbette insan ırkını alaşağı etmek için gece gündüz, hem bedenimizle hem ruhumuzla çalışmalıyız!

Size söyleyeceğim şudur yoldaşlar: İsyân! İsyân bir hafta sonra mı yüz yıl sonra mı olur bilemem. Ama ayaklarımın altında saman olduğundan ne kadar eminsem, adaletin er ya da geç yerini bulacağından da o kadar eminim. Önünüzdeki kısacık hayatınızda bu konuya odaklanın yoldaşlar! Ve hepsinden önemlisi, bu mesajımı sizden sonra gelenlere de iletin ki gelecek nesiller de zafere ulaşana kadar bu mücadeleyi sürdürsün.

Ve yoldaşlarım unutmayın, kararlılığınız bir an olsun sarsılmamalı. Hiçbir iddia sizi yolunuzdan alıkoymamalı. Size in-

sanların ve hayvanların ortak çıkarlarının olduğunu, birinin refahının diğerlerinin refahı anlamına geldiğini söylediklerinde asla inanmayın. Bunların hepsi palavra. İnsan, kendisi dışında hiçbir canlının çıkarına hizmet etmez. Ve mücadelemizde biz hayvanlar arasında her daim kusursuz bir birliğin ve yoldaşlığın olmasını sağlayın. Bütün insanlar düşmandır. Bütün hayvanlar yoldaştır.”

Bunun üzerine büyük bir gürültü koptu. Reis konuşurken dört büyük fare, deliklerinden çıkmış arka ayaklarının üzerinde oturmuş konuşmayı dinliyordu. Köpekler fareleri görür görmez saldırıya geçmiş, fareler canlarını kurtarmak için kendilerini deliğe zor atmıştı. Reis sessizliği sağlamak için ön ayağını kaldırdı.

“Yoldaşlarım” dedi, “bir konuyu karara bağlamamız lazım. Fareler ve tavşanlar gibi vahşi hayvanlar; onlar bizim dostumuz mu yoksa düşmanımız mı? Oylayalım. Sizlere soruyorum: Fareler yoldaşımız mı?”

Oylama hemen yapıldı, ezici bir çoğunlukla farelerin yoldaş olduğuna karar verildi. Buna yalnızca dört oyla karşı çıkılmıştı, üç köpek ve daha sonra her iki tarafa da oy verdiği ortaya çıkan kedi. Reis devam etti:

“Söylenecek pek bir şey kalmadı. Tekrar ediyorum, insanoğlu ve onunla ilgili her şeye düşman olma görevinizi unutmayın. İki ayağı üzerinde duran her canlı düşmanınızdır. Dört ayağı üzerinde duran ve kanatları olan her canlı dostunuzdur. İnsanoğluya mücadele ederken ona benzememeniz gerektiğini de unutmayın. Onu alt ettiğinizde bile onun kötü alışkanlıklarından uzak durun. Hiçbir hayvan bir evde yaşamamalı, bir yatakta uyumamalı, kıyafet giymemeli, alkol ve tütün tüketmemeli, paraya el sürmemeli ve ticaret yapmamalıdır. İnsanoğluna ait tüm alışkanlıklar kötüdür. En önemlisi, hiçbir hayvan kendi



türünden olanlara zulmetmemelidir. Güçlü ya da zayıf, zeki ya da aptal, hepimiz kardeşiz. Hiçbir hayvan bir başka hayvanı öldürmemelidir. Bütün hayvanlar eşittir.

Şimdi yoldaşlar, size dün geceki rüyamı anlatacağım. O rüyayı size tam anlamıyla tarif edemem. Bu, insanoğlu yok ol-  
duktan sonra dünyanın nasıl bir yer olacağıyla ilgili bir rüyaydı. Ama bana uzun zamandır unuttuğum bir şeyi hatırlattı. Yıllar önce, ben küçük bir domuzken, annem ve diğer dişi domuzlar sadece melodisini ve ilk üç kelimesini bildikleri eski bir şarkıyı söylerdi. Melodisini çocukluğumdan beri biliyordum ama çoktandır aklıma gelmemişti. Ama dün gece birden rüyamda hatırlayıverdim. Dahası sözlerini de hatırladım; uzun zaman önce hayvanların söylediği ve nesillerdir hafızalardan silinmiş olan o şarkı olduğundan eminim. Şimdi size o şarkıyı söyleyeceğim yoldaşlarım. İhtiyarladım, sesim de çatallaştı ama size öğrettiğim zaman siz kendiniz daha iyi söylersiniz. Şarkının adı ‘İngiltere’nin Hayvanları’.”

İhtiyar Reis boğazını temizleyip şarkıyı söylemeye başladı. Dediği gibi sesi çatallaşmıştı ama yine de şarkıyı yeterince güzel söylüyordu. “Clementine” ile “La Cucaracha”ya benzeyen coşkulu bir melodisi vardı. Sözleri ise şöyleydi:

*İngiltere’nin ve İrlanda’nın hayvanları,  
Her diyarın, her iklimin hayvanları,  
Kulak verin müjdelerine  
Gelmekte olan altın çağına.  
Er ya da geç o gün gelecek,  
Zalim insanoğlu devrilecek,  
Ve verimli tarlalarında İngiltere’nin  
Yalnızca hayvanlar yürüyecek.  
Kaybolacak burunlarımızdaki halkalar,*